

RIIGIKOHUS

PÕHISEADUSLIKKUSE JÄRELEVALVE KOLLEEGIUM

KOHTUMÄÄRUS

Eesti Vabariigi nimel

Kohtuasja number	5-25-49
Määruse kuupäev	4. veebruar 2026
Kohtukoosseis	Eesistuja Villu Kõve, liikmed Julia Laffranque, Vahur-Peeter Liin, Heili Sepp ja Margit Vutt
Kohtuasi	Kirikute ja koguduste seaduse muutmise seaduse põhiseaduspärasuse kontroll
Menetluse alus	Vabariigi Presidendi taotlus
Menetlusosalised	Riigikogu Vabariigi President Vabariigi Valitsus Justiits- ja digiminister Õiguskantsler
Asja läbivaatamise viis	3. veebruari 2026. a istung

RIIGIKOHUS MÄÄRAB

Anda põhiseaduslikkuse järelevalve asi läbivaatamiseks Riigikohtu üldkogule.

1. Riigikogu võttis 9. aprillil 2025 vastu kirikute ja koguduste seaduse (KiKoS) muutmise seaduse (570 UA, Riigikogu XV koosseis). Vabariigi President jättis selle 24. aprilli 2025. a otsusega nr 545 välja kuulutamata.
2. Riigikogu võttis 18. juunil 2025 KiKoS-e muutmise seaduse muudetud kujul uuesti vastu. Vabariigi President jättis 3. juuli 2025. a otsusega nr 591 seaduse ka muudetud kujul välja kuulutamata ja tegi Riigikogule ettepaneku seadust veelkord arutada ning viia see kooskõlla Eesti Vabariigi põhiseadusega.
3. Riigikogu võttis KiKoS-e muutmise seaduse 17. septembril 2025 muutmata kujul uuesti vastu.
4. Vabariigi President esitas 3. oktoobril 2025 Riigikohtule taotluse tunnistada KiKoS-e muutmise seadus põhiseadusega vastuolus olevaks. Vabariigi President leiab, et vaidlustatud seadus piirab ebaproportsionaalselt usuvabadust (põhiseaduse § 40) ja ühinemisvabadust (põhiseaduse § 48). Taotluses peetakse problemaatiliseks esmajoonel vaidlustatud seaduse p-e 3 ja 5, millega täiendatakse KiKoS-e § 3 lg-tega 2¹ ja 2² ja § 4 lg-tega 1¹ ja 1², millega keelatakse usulistel ühendustel

muu hulgas õpetuslikud sidemed välisriigis asuva vaimuliku keskuse, juhtorgani, usulise ühenduse või vaimuliku juhiga, kes kujutab ohtu Eesti riigi julgeolekule või põhiseaduslikule või avalikule korrale. Selline lai ja ebaselge keeld ei ole proportsionaalne.

5. Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium arutas Vabariigi Presidendi taotlust 3. veebruari 2026. a avalikul kohtuistungil. Kuna kolleegiumil tekkisid asja arutamisel põhimõttelist laadi erimeelsused muu hulgas vaidlustatud seaduse õigusselguses, vajalikkuses ja mõõdukuses, annab kolleegium kohtuasja lahendamiseks üle üldkogule (põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse seaduse § 3 lg 3 esimene lause).

(allkirjastatud digitaalselt)